

GŁOS POLSKI

Dziennik polityczny, społeczny i literacki.

Cena numeru pojedynczego mrk. 5.

Adres Redakcji i Administracji:
Piotrkowska 106. Telefon 199.

Redaktor, lub jego zastępca przyjmują wyłącznie od 5-6 po poł.
Rękopisów nie zamówionych Redakcja nie zwraca.

Dziś! Casino Dziś!

Ulubienica publiczności, uroczą i pełną temperamentu — — **Ossi Oswalda**
w 5 akt. satyrycznej farsie p. t.

Ach, ta waluta

Dziś! Odeon Dziś!

Obraz osnuty na tle głośniejszej powieści znanego francuskiego romansopisarza, Jerzego Ohnet'a, z piękną **HELENĄ MAKOWSKĄ** w głównej roli 6-cio rodaczką naszą — — — akt. dramatu p. t. —

„Romans baronowej Decharmais“

Początek przedstawień o 4.30.

BANK ZIEMI POLSKIEJ

w Lublinie

Oddział w Łodzi

zostaje przeniesiony w lutym b. r. do nieruchomości, stanowiącej wspólną własność, przy

ul. Piotrkowskiej 17,
front, I-sze piętro. Telefon 2-71.

Institucja nasza załatwia wszelkie transakcje bankowe, finansuje różne przedsiębiorstwa, przyjmuje wkłady na dogodnych warunkach, oraz zlecenia na

Oddziały własne w Busku, Chełmie, Kowlu, Krasnymstawie, Kazimierzy-Wielkiej, Łucku, Opocznie, Puławach, Pinczowie, Równem, Sandomierzu, Warszawie, Włodzimierzu Wołyńskim i Zamościu, jak również i na inne miejscowości w kraju i zagranicą.

Towarzystwo Handlowo-Przemysłowe

Józef Zeydler i S-ka

sp. z ogr. odp.

Oddział w Łodzi

CENTRALA w Lublinie, Szopena 3,

zostaje przeniesione w lutym b. r. do nieruchomości, stanowiącej wspólną własność przy

ul. Piotrkowskiej 17,
front, I-sze piętro. Telefon 2-71.

Załatwia wszelkie operacje handlowe, wchodzące w zakres naszej specjalności.

Posiada własne Magazyny przy ul. Kilińskiego 79.

1000-10

Swieży -
transport

KALOSZY

męskich, damskich i dzieciennych — — — modnych fasonów przybył.

Boksleitner, Boy i S-ka

Sp. z ogr. poręką

WYROBY GUMOWE I TECHNICZNE.

Piotrkowska nr. 149. 15-2

Górnoślązacy!

Termin przyjmowania zgłoszeń przez Bytom przedłużono do 20-go lutego: kto nie chce być zdrajcą kraju, niech natychmiast zgłosi się do komitetu Plebiscytowego, Przejazd № 4, I piętro, w godzinach od 10—2 i od 4—7 wiecz.

Szantaż i konstytucja.

Kiedy prawica odniosła pyrrusowe zwycięstwo nad lewicą i na lożu ran i zniekształceń ułożyła konstytucję polską, rozpoczął się w obozie endecji dzień wesela i tryumfu. Trwa jeszcze do obecnej chwili. Dwie w puzony „Gazeta Warszawska“ i „Rzeczpospolita“, cianko wygrywa pierwsze skrzypce B. K. z „Kurjera Warszawskiego“, got „Dwugroszówki“, a całej tej stołecznej codziennej kapeli wtóruje reakcyjna prasa prowincjonalna. Z tej symfonii galgalskiego dowolenia, którą tak doskonale określają niemiecy wyrazem „Schandentreude“, wylawiamy jeden motyw, który doprawdy wart jest zastanowienia się nad nim. Prawica wie doskonale, że jej konstytucja jest umysłem zahamo-

Obrady Sejmu.

Pracownicy intelektualni

i wszyscy, utrzymujący się z pracy własnej
winni należeć
do jedynego, bezpartyjnego i klasowego

Stow. Spoż. „Solidarność”

922-3 Al. Kościuszki № 21.

LALKI

w największym wyborze, jak również zabawki poleca
SKŁAD ZABAWEK I GALANTERJI
E. SZPITBAUM
Nowomiejska № 11, front, I p

waniem normalnego rozwoju społecznego, wie, że cofa Polskę co najmniej o lat sto. Czyni to dla swych stanowych pupiłków, poświęcając im dobro ludu. Ale jednocześnie chce prawica zagłuszyć głos własnego sumienia tych mas ludowych, które w nieświadomości swojej oddały za nią swe głosy, aby jednocześnie utrwalić owoc swego smutnego zwycięstwa. I dlatego bardzo dziś głośno w prasie endeckiej o zasadach porządku prawnego w państwie, o konieczności podporządkowania się uchwałom większości i t. d.

Przedewszystkiem następcza się nam pytanie: czy lewica sejmowa ma uszanować uchwałę Sejmu, powziętą większością głosów. Zasadniczo postulat ten obowiązuje, w przeciwnym bowiem wypadku cała ustawodawca musiałaby się w najbliższym czasie rozpaść.

Wolno swego stanowiska tak długo bronić, póki nie stanie wpoprzek drogi prawo, tj. póki uchwała większości woli jej nie zamieni w obowiązującą normę spólzycia społecznego.

Ta podstawa parlamentaryzmu nie może jednak panować bezwzględnie. Muszą być także granice, poza które żadną miarą nie może pójść ustępliwość. Przypuśćmy dla przykładu fikcyjny wypadek, iż do nowego Sejmu wejdzie znaczna większość... komunistyczna. Czy Sejm zechce dobrowornie podporządkować się ich uchwałom, tembardziej jeśli będzie czuła, iż ta sama większość komunistyczna nie posiada należytego oparcia w masach, przeszła tylko dzięki demagogii przedwyborczej.

Otóż dla nas takimiż samymi antagonistami są pp.: Dubanowicze, Głabinski, Grabscy, Stronscy, ks. Lutoslawscy i tutti quanti.

Naszem zdaniem jedynym słusznym postawieniem kwestji jest

groźba wystąpienia ze Sejmu stronnictw radykalnych w razie gdyby prawica chciała forsować poprzez trzecie czytanie swój obecny osławiony projekt.

Tylko wtedy będzie można uratować przynajmniej honor swych przekonañ i przygotować sobie grunt pod przyszłe wybory, aby wtedy całą lawą wejść do nowego Sejmu i przywrócić konstytucji formę godną XX wieku.

Zasada większości parlamentarnej nie może tu więć nas żadną miarą obowiązywać. Życie tworzy nam nową zasadę: rację i politykę bytu.

W związku z endeckim projektem konstytucji stoi jeszcze inna sprawa: zmiany gabinetu. Kwestję tę omawialiśmy już raz szczegółowo. Obecnie wraca do niej „Naród” warszawski, pisząc:

„P. Witos jest przywódcą stronnictwa, które w rozprawie nad konstytucją wypowiedziało się za zasadą jednoizbowości, stanęło tedy w najdobitniejszej opozycji przeciwko większości sejmowej, która przeparała zasadę senatu.

Stanowisko tedy p. Witos, jako przywódcy stronnictwa, stanęło w sprzeczności ze stanowiskiem jego, jako prezydenta ministrów; jako szef państwów, zwalcza on senat; jako szef rządu, będzie ów senat urzeczywistniał i budował wedle tych wzorów, które sam najostrezej potępiał.”

Istotnie, sytuacja staje się zupełnie paradoksalna. Czy do całego zespola nieudolności (odwołanie rokowań ryskich; brak decyzji w sprawie wileńskiej; obrowalne kapalecie polsko-germańskie; groźba wojny na zachodzie etc.) w przesłaniu plebiscytu górnego śląskiego dodać jeszcze konieczne przesilenie gabinetowe?

Skoro się z obocza przyjrzać całej, tej endeckiej szopce, słowem mimowoli zadaje sobie pytanie: „Czy gra się tu powrót do Prus, czy też robi się wyraźny szantaż wobec narodu polskiego, wyszukując trudny moment jego walki politycznej z Niemcami dla dopięcia swych egoistycznych celów i przywilejów pańskich?”

Czesław Otfaszewski.

Walka o Górny Śląsk.

— W związku z odkryciem tajnych składów broni w Katowicach i kradzieży dokumentów plebiscytowych komisja koalicyjna wydalila z Górnego Śląska szereg niemieckich funkcjonarjuszów policyjnych.

PRAGA, 15 lutego, (Pat.) Na ostatnim posiedzeniu parlamentu wniesiono pod adresem m. spr. zagr. interpelację w sprawie zbliżającego się terminu plebiscytu na G. Ś. Interpelanci wskazują na działalność agitator. niem. który rozszerza zwłaszcza na Ś. Hulozyskim powłoki, że po plebiscyście na G. Ś. może być również zmienione rozstrzygnięcie o przynależności Ś. Hulozyskiego na korzyść Niemiec.

PRAGA, 15 lutego, (Pat.) — „Lidowe Nowiny” donoszą, że minister niemiecki w Pradze zwrócił się do rządu czeskiego z pytaniem, czy prawdą jest że rząd czeski zamierza sądownie osiągnąć osoby, które będą brały udział w głosowaniu plebiscytem na G. Ś. Powołal się przytem na dotychczasowe niemieckie organy w Orawie i zgłosił protest prze-

ciw takiemu postępowaniu. „Lidowe Nowiny” zaznaczają, że rząd jeszcze przed kilku dniami zdemontował przypisywane mu zamiary.

KATOWICE, 15 lutego, (Pat.) Biuro Wofla dowiaduje się, że w ciągu dnia wczorajszego otrzymali rozkaz opuszczenia górnośląskiego terenu plebiscytowego szeregu wyższych urzędników niemieckich, między innymi radca regencyjny von Veltis i radca policyjny Hoerstedt.

BYTOM, 15 lutego, (Pat.) W ubiegłą niedzielę odbyły się wiece plebiscytowe w 22 miejscowościach powiatu lublińskiego. Na wszystkich wieceach przyjęto rezolucję sprzeciwiającą się głosowaniu emigrantów. Bandy bojowe niemieckie starały się oczywiście tu i owdzie przeszkodzić, zostały jednak wszędzie unieszkodliwione.

Kronika polityki polskiej.

— Właściwość pruską i niemiecką w Gdańsku, którą komisja międzynarodowa w ramach traktatu wersalskiego ma podzielić między Polskę a Gdańsk stanowią: mały

i wielki plac musztry, obszar forteczny Gdańska z urządzeniami w Brzeźni, Wisłoujściu, Plendorf, w Starej Szkoci, 4 wielkie gmachy koszarowe w Brzeszcu, 7 gmachów koszarowych w Gdańsku, koszary w Nowym Porcie, warsztaty okrętowe cesarskie, fabryka armat, fabryka karabinów, politechnika w Gdańsku, gimnazjum królewskie, gimnazjum neseckie, gmach generalnej komendy, gmach prezydjum regencji, gmach, w którym znajduje się pomorska regencja, gmach dyrekcji kolejowej, stary arsenał, pałac sprawliwłości, szereg budynków, należących do zarządu poczt, prezydjum policyj, gmach zarządu Wisła, gmach intendencji, szkoła wojskowa, archiwum miejskie, gmach konsystorski, gmach dyrekcji celnej, warsztaty kolejowa i szereg innych mniejszych obiektów.

— „Petit Journal” donosi, że w Bukareszcie, dokąd uda się minister Sapieha, zawarta będzie konwencja oraz sojusz odporny między Polską a Rumunią.

— Donoszą z Londynu: przybył tu minister Sapieha. Lord Curzon wyraża w jego cześć śniadanie. Dziś jeszcze min. Sapieha będzie przyjęty na specjalnej audencji przez króla Jerzego.

— „Petit Parisien” podaje, że minister Sapieha powrócił do Paryża w najbliższy czwartek, aby wznowić a prawdopodobnie również doprowadzić do końca jeszcze przed wpływem biącego tygodnia rokowania wszczęte z rządem francuskim w czasie pobytu w Paryżu naczelnika Państwa Piłsudskiego.

— Przybył do New Yorku Pałdorowski w drodze do Kalifornji, gdzie udaje się na wyemaz.

— W niemieckim urzędzie dla spr. zagr. podpisano układ polsko-niemiecki znoszący kary za przewrót polityczny dla pałków w Niemczech i dla Niemców w Polsce. Ze strony polskiej układ podpisał rezydent Szebanik. Układ wymaga jeszcze ratyfikacji parlamentu niemieckiego i Sejmu polskiego.

— Rząd niemiecki zakomunikował Lidze Narodów umowę zawartą z Polską w sprawie wymiany jeńców wojskowych i zwrotu statków niemieckich. (E.-H.)

— Dzienniki czeskie omawiając konferencję ministra Benesa z ministrem Sapieha sądzą, że omawiana konferencja była prawdopodobnie próbą doprowadzenia do zbliżenia się między oba narodem.

— Po konferencji w Bydżu, odbyłej w poprzedniak z członkami delegacji polskiej minister skarbu p. Steczkowski odbył konferencję w sprawach finansowych z pp. Strasburgerem i Kauskem. W rokowaniach bezpośrednich z delegacją siewleka, minister Steczkowski nie będzie brał udziału.

— Jak dowiadujemy się Naczelnik Państwa dziś podpisał dymisję ministra rezydentwa p. Poniatowskiego.

W sejmie krąży pogłoski, że na miejsce min. Poniatowskiego, powołany ma być p. Witkowski, dyrektor Głównego urzędu niem. w charakterze jednak tylko kierownika ministerstwa rolnictwa. Opuszczone stanowisko przez p. Witkowskiego, mająby poseł dr. Kiernik. Obaj należą do PSL. („Prac.”)

— Prezes ministrów Witos zabierze głos w ciągu dyskusji trwającej w Sejmie nad jego deklaracją, aby odpowiedzieć na stawiane mu zarzuty.

Zabotyński w Kownie.

WARSZAWA, 15 lutego, (Telefon). Według otrzymanych informacji, do Kowny przybył i wygłasza tam odczyty w językach rosyjskim i żydowskim znany działacz sjonistyczny Zabotyński. Opłaja litowska powitła przywódcę sjonistów gość żydowski.

Na wczorajszym posiedzeniu Sejmu po odczytaniu interpelacji przystąpiono do sprawy wydania posłów ks. Madeja, Szyrakowskiego, Sobka i Perla. Izba odrzuciła wydanie wymienionych posłów.

Przystąpiono do dalszych rozpraw nad ubezpieczeniem państwowem i państwową dyrekcją ubezpieczeń.

P. Sulimowski sądzi, że instytucja ubezpieczeń powinna posiadać charakter handlowy, obawia się jednak, że zbyt szeroki zakres działania przyniesie zamiast pożytku szkody. Domaga się odesłania projektu ustawy do komisji administracyjnej w połączeniu z komisją miejską.

Wiceminister skarbu p. Weinfeld oświadcza, że gdyby chodziło o zasadniczy spór, czy lepsze jest ubezpieczenie prywatne, czy monopol państwowy, to ministerstwo skarbu opowiedziałoby się za ubezpieczeniem prywatnem w imię wolności gospodarczej, taniości i szybkiej likwidacji. Sprawa jednak przedstawia się inaczej. Uchwalony został przymus. Jaka sytuacja wytworzyłaby się, gdyby po uchwaleniu przymusu nie istniał monopol państwowy. 85 proc. budynków w państwie jest ubezpieczonych. Wobec takiego mnóstwa klientów ubezpieczenie bez konkurencji nie byłoby tanie, gdyż towarzystwa prywatne umieją chodzić w trudzie. Jeśli obok instytucji publicznej istniały towarzystwa prywatne, to przyjmowałyby one ubezpieczenia nie przedstawiające ryzyka, a instytucja państwowa musiałaby przyjmować same ubezpieczenia ryzykowne albo ubezpieczałaby drogo, albo zbankrutowała. Niepozostaje nic innego, jak uposażenie instytucji państwowej w pewne prawa, któreby jej umożliwiły tanie ubezpieczenie. Instytucja państwowa pozostawałaby pod nadzorem ministerstwa skarbu i społeczeństwa.

P. Bruno wnosi poprawkę do art. 41 w duchu tym, aby ustawa nie obejmowała m. Warszawy.

P. Swida zarzuca, że ustawa wprowadza monopol wraz z jego wadami, że jest zbudowana chaotycznie, że wzmocni etatyzm i dlatego żąda odesłania jej do komisji budżetowej w połączeniu z administracyjną i komisją prawniczą.

Sprawozdawca p. Dębski stwierdza, że w dyskusji niektórzy sprzeciwiali się przymusowi w dziedzinie ubezpieczeń od ognia, przyjmując przymus musimy instytucji publicznej nadać pewne przywileje. Mówca sądzi, że ustawa nie zabija inicjatywy społecznej, a jeżeli ją można bardziej wspólnić, to tem lepiej. Ustawa nie oznacza się etatyzmem, a jeżeli chodzi o centralizację, to mówca wskazuje na to, że najlepiej dzia-

Belgocena w Londynie.

BRUKSELA, 15 lutego, (Pat.) Kwas. Gabinet ministrów odbył narady w sprawie stanowiska, jakie ma zająć rząd belgijski na konferencji w Londynie. — Rząd belgijski reprezentowany tam będzie przez ministra spraw zagranicznych i ministra finansów. — Uchwalono, że Belgja poprzeć będzie artykuł 13 Ligi narodów, dotyczący arbitrażu i warunku wzajemności.

W rozbrojeniu Niemiec.

BERLIN, 15 lutego, (PAT) B. Wofla. — Pismo rządu bawarskiego z dnia 11-lutego, wręcone wczoraj przez bawarskiego posła sekretarzewi Rzeszy określa stanowisko rządu bawarskiego w kwestji prawa mieszkanców i w kwestji rozbrojenia. Według tego pisma „Einwohnerwehr” stanowią dla narodu bawarskiego konieczność życia. Pismo zaznacza następnie, iż uważa za niestosowną decyzję rządu Rzeszy w myśli której nie czekając na rokowania londyńskie miałyby przystąpić do rozbrojenia. Jeżeli rząd Rzeszy uważa za konieczne przeprowadzenie rozbrojenia przed konferencją londyńską, to rząd bawarski składa odpowiedzialność za tę decyzję na rząd Rzeszy.

Nowe państwo.

LONDYN, 16 lutego, (Pat.) W. B.K. Według doniesień z Konstantynopola, zamierza Kemal pasza utworzyć samodzielne państwo Anatolji z ks. Osmanem jako sułtanem.

Spisok komunistyczny.

PARYŻ, 15 lutego, (Pat.) — „Telegraphes Compagni”: Śledstwo w sprawie spisku komunistycznego wykryło, że na dzień 1-go maja planowały być wybory ruchu rewolucyjnego, który miał ogarnąć oprócz Francji także Włochy i Hiszpanję.

lały przed wojną tow. amerykańskie które siecią swą obejmowały cały świat, Mówca przytacza przykłady istnienia już w państwach przymusu ubezpieczeniowego, a w końcu przychyła się do wniosku odesłania ustawy do komisji administracyjnej, a sprzeciwiła się do odesłania jej do innych komisji.

W głosowaniu przyjęto wniosek o odesłaniu ustawy do komisji administracyjnej, odrzucono zaś 114 przeciw 89 wniosek p. Wierzbickiego o odesłaniu ustawy do komisji skarbowo-budżetowej.

Przystąpiono do dalszych rozpraw nad oświadczeniem pana prezydenta ministrów.

P. Woźnicki (Wyzwolenie) podnosi, że klub wycofal z rządu swego przedstawiciela ministra Poniatowskiego, ponieważ wynikło to ze stosunku klubu do rządu obecnego. Tylko

rząd lewicowy zagwarantować może, że nigdy nie będzie rządów komunistycznych.

oraz zapewni spokojny rozwój. W chwili niebezpieczeństwa, gdy trzeba było rzucić wszystkie siły na szalę, stronnictwo mówcy zgodziło się na wzięcie udziału w rządzie koalicyjnym i wytrwało w nim lojalnie może nazbyt długo. W styczniu, gdy groziło przesilenie, stronnictwo mówcy oświadczyło, że rząd musi być jednolity i że musi nastąpić rekonstrukcja gabinetu. Domagało się szybkiego uchwalenia konstytucji i rozwiązania Sejmu, który nie posiada istotnej większości. Prezydent Witos okazał zrozumienie dla naszych żądań i przyrzekł spełnić je w miarę możliwości. Nie widzimy, powiada mówca, aby przyrzeczenie było dotrzymane. Ministrowie Steczkowski i Jasiński zostali powołani bez porozumienia się z naszym stronnictwem. Rząd ma charakter pravicowy, a zasłania się prezydentem chłopcem. Mówca dalej oświadcza, że od stycznia zasły ważne zmiany, które wpłynęły na decyzję klubu.

Uchwalono prowokacyjną konstytucję wprawdzie dopiero w drugim czytaniu. Zmiana gabinetu, zdaniem mówcy, nie zaszkodzi Górnemu Śląskowi.

Wiceminister sprawliwłości, Morawski, protestuje przeciw podnoszeniu ogólnikowych oskarżeń sędziów i oświadcza, że ministerstwo w każdym znacznym wypadku jakiejś nieprawidłowości naradzi śledztwo.

Na tem posiedzenie zakończono. Następnę w piątek o godz. 4-ej po południu.

Warszawa.

—x—
Represje prasowe.

(W) Z rozporządzenia komisarsza rządu na m. st. Warszawę w myśl obowiązujących przepisów zawieszono zostało czasopismo żargonowe pod tytułem „Unser Gedanke”. Nr. czasopisma z dnia 11 lutego skonfiskowano, lokal redakcji opieczetowano.

U robotników rolnych.

(W) Związek robotników rolnych stwierdza, że komunikat związku ziemian o tym, jakoby związek robotników rolnych w osobie prezesa Kwapińskiego spowodował narwanie rokowań przez nieprzyjęcie propozycji co do oświadczenia potępienia agitacji bezwzględnej jest zupełnie niesłuszny, gdyż zw. robotników rolnych bezpośrednio rokowań ze związkiem ziemian nie prowadził.

Truciele pod sądem doraźnym.

(W) Wykryto tu nową szajkę trucicieli, która świadomie dodawała do maki różne materiały szkodliwe dla zdrowia spożywcze. Aresztowano w tej sprawie Symchę Kopermana, Abrama Possesorskiego, Berka Katermana i Moszka Opatowskiego. Będą oni stawieni przed sąd doraźny (E.E.).

Rewizje w szpitalach.

(W) W związku z wykryciem potajemnej gorzelni w szpitalu Dniejszka Jezus wczoraj, dnia 15 b. m. dokonano z rozporządzenia prezydenta miasta, Drzewieckiego, szczegółowych rewizji we wszystkich szpitalach warszawskich. Rewizje nie wykryły nigdzie nowych gorzelni.

Z czarnej giełdy.

Na nieoficjalnej giełdzie warszawskiej ułano wczoraj 24 marki niemieckie zrana 13,80, w południe 13,70, wieczorem 13,85. Delary 790, wieczorem 796. Franki — rano 58, wieczorem 59,50. Funty angielskie — 3,200, w południe 3,100, wieczorem 3,200. Ruble złote — 84,500. Kierenci 28. Marki niemieckie złote 150. Franki złote 137. Ruble srebrne 205. Ruble sowieckie 5 i pół.

Upragniony koniec historii powszechnej.

(Prof. J. Baudouin de Courtenay drukuje w „Tygodniku Polskim“ artykuł poniższy, pełen bólu wielkiego serca na widok ogólnowświatowej demoralizacji).

Ażeby wybrnąć z tej kloaki, w której nas laskawe losy pogrążyły, powinniśmy przedewszystkiem nie naśladować tych, co, opętani zawrotną megalomanią, dają do spełniania jakichś rzekomych misji uniwersalno-histerycznych i do urzeczywistniania hasel imperjalistycznych, wielkopanstwowych.

Najsroższe są ludy i państwa, które wyzbyły się wielkich zadań historycznych i imperjalizmu w jakiejś kolwiek formie, a jeszcze szczęśliwsze te, które go nigdy nie zaznały. Dość wskazać, z jednej strony, na kraje skandynawskie, na Danję, Norwegię i Szwecję, z drugiej zaś strony na Szwajcyrję, — oczywiście przed wojną, bo dziś szczęście nawet tych wybrańców losu zostało zahwiane przez konieczność współżycia z innymi państwami, zachłannymi i rozbójniczymi.

Do jakich zaś klęsk i nieszczęść prowadzi wielkie plany i zachcianki imperjalistyczne, mieliśmy w ostatnich czasach przykłady aż nadto pouczające i odstrasające. Megalomania Habsburgów i zachłanność państwów austriackich doprowadziły do zguby Austro-Węgry, a do upadku dynastji habsburskiej.

Megalomania Romanów i marzenia na ostro „pansławistów“ i wielkopanstwówców rosyjskich dążących do Konstantynopola i do burmistrzowania na półwyspie Bałkańskim, dały w rezultacie ostateczne pogrążenie Rosji w stan nędzy wyjątkowej i wyćpienie znacznej części dynastji Romanowów. Brutalny imperjalizm niemiecki miał bardzo smutny koniec. Można też przewidywać, że imperjalizm angielski, w połączeniu ze znęcaniem się nad Irlandją, nad Indjami i nad innymi ujarzmionymi przez królową morską i oceanów ludami również smutnie się skończy.

Mając przed oczyma tak wymowne przykłady, Polska powinna unikać wszelkich kroków, przypominających zakusy imperjalistyczne w tej czy innej postaci.

A dostała też sama Polska bardzo wymowną naukę, o mało co nie stanowiącą nad brzegiem przepaści. Powinaby więc przedewszystkiem skorzystać z własnego doświadczenia i nie popędzać powtórnie tak niebezpiecznych awantur i donkiszad, ażeby nie powiedziano razem z poetą XVI wieku:

„Nową przypowieść Polak sobie [kup];
„Ze i przed szkodą i po szkodzie [głupi“.

To, co się niedawno stało, było w znacznym stopniu skutkiem mierzenia sił na zamiary, a nie zamiarów według sił. Dobrze jest „mierzyć siły na zamiary“ i „porządzać się z motyką na słońce“, kiedy się ma za sobą potężne plecy i idzie się w towarzystwie licznych i wzorowo zorganizowanych armji. Inaczej może to być bardzo a bardzo ryzykowne. Trochę zmysła rzeczywistości nigdy nie zawadzi. Według stawu grobla. Wszystko w porę i na swoim miejscu.

Nasze czasy, czasy wyczerpania, zmęczenia i zdenerwowania, nie nadają się już do wcielania w życie sił orężną szczytnych, wzniosłych i górnołotnych hasel. Trzeba tymczasem hasła te schować do szuflady, oczekując odrodzenia ludzkości, a przynajmniej czasów, kiedy minie ostry napad żądzy niszczenia i znęcania się, który jednak, zamiast mijać, przetrwał się w chroniczny, nigdy nie kończący się obłęd.

Tymczasem wygląda tak, jak gdyby wciąż jeszcze żywno w głębi duszy wielkie plany i wielkie zadania, bez zwracania uwagi na mrowie ludzkie, tonące w nędzy, pogrążone w rozpacz i Megalomanie o zmierzanie. Ciągłe jeszcze jak gdyby ignoruje się rozpaczliwy stan państwa i społeczeń-

stwa. Widno głodu, chłodu i gołoty nie odstrasza wielkich wodzów i „meżów opatrnościowych“. Nie mają oni najmniejszej litości nad nędzarzami, to jest nad ludźmi cierpiącymi i sinymi.

Mówiąc to, mam na myśli nie tyle może Polskę, ile inne kraje, zwłaszcza na wschód od niej położone. Ale do kogo się to odnosi, to zupełnie wszystko jedno. Istoty rzeczy to nie zmienia.

Nie mieli litości nad ludźmi wielcy meżowie ententy, co wystawiali jako swój główny cel oswobowienie niecierpiących narodów i po zgnieceniu militarystki niemieckiego zapewnienie ludom trwałego pokoju. Była to wstrętna obłuda, maskująca żądze zrobienia na wojnie korzystnego interesu. A już niema co mówić o obłudzie tych, co w r. 1917 podkopali i zmietli krótkowzroczny i niedołężny rząd tymczasowy Rosji, obiecując jej ludom pokój i chleb. I jedni i drudzy stwarzali zarzewie wojny nieustającej, a raczej wojen nieustających.

Niema dotychczas i być nie może „zwycięzów“. Wszyscy są zwyciężeni i pokonani. Jedynymi zwycięzcami pozostają głód, nędra i śmierć.

Organizm całego świata ludzkiego został zatruty psychiką wojenną, psychiką walki wszystkich ze wszystkimi. Atmosfera społeczna jest przesycona miazmatami nierzeczywistej nienawiści międzypaństwowej, międzynarodowej i międzynarodowej.

Na tem zatrutem ciele ludzkości pokazuje się bez ustanku to tu, to owdzie wrzody i wyrzuty, których nie podobna usunąć, nie wyleczywszy gruntownie całego organizmu.

W Europie wschodniej mamy na długie lata wojnę i wojny bez końca. W danej chwili grozi nam konflikt zbrojny między Japonją a Ameryką, który to konflikt byłby szaleństwem ku zgubie nie tylko obu stron walczących ale także ku zgubie ostatecznej całej ludzkości. Anglja się stara usilnie o to, ażeby rozdmuchłać wojnę nieubłaganą w Irlandji i w Indjach wschodnich.

Wojna, czy w tej, czy w innej formie, zagraża Czechom, Słowaczom, Jugosławij, Niemcom, Włochom i t. d. bez końca. Bezcelny wachol i kabotyń D'Annunzio prowadzi na własną rękę zbrodniczą imprezę wojny domowej.

W Polsce i w krajach przyległych brak dotychczas warunków do uspokojenia i zażegnania niebezpieczeństwa nowych przejawów „miłości bliźniego“, związanych z przelewem krwi i z niszczeniem kultury.

Niebezpieczeństwu ciągłych wojen, prowadzących nas do zguby ostatecznej, mogłoby zaradzić jedynie stosowanie przykazań lekceważonej moralności zwykłej do stosunków międzynarodowych i międzypaństwowych. Ale na to się nie zanosi. Przeciwnie, coraz bardziej panoszy się i kieruje naszymi krokami sankcjonująca wszelkie zbrodnie „wielkich ludzi“ i ich naśladowców moralność międzynarodowa i międzypaństwowa.

Czy wobec tego „zmarłych-wstająca“ Polska może przyjąć narzeczcie do równowagi i rozpocząć życie uczciwe i spokojne? Jest to więcej niż wątpliwe.

Wogóle niepodobna wybrnąć z chaosu i wszechstronnego rozprzeczania, o ile nie stoi się pewną nogą w określonych bezspornych granicach. A Polsce daleko do tego.

Obecnie, ze względu na wprost rozpaczliwą położenie państwa i społeczeństwa, Polska miałaby jeden jedyny nakaz dziejowy, wymagający bezwzględnej posłuszeństwa.

Przedewszystkiem mierzyć zamiary na siły i wyrzec się wszelkich zadań wielkopanstwowych, nie dających się osiągnąć dla braku środków i skutkiem ogólnego wyczerpania. A więc dwa zadania do spełnienia:

na zewnątrz kończyć faktycznie wojnę na wszystkich frontach i faktycznie zawrzeć pokój, o ile to oczywiście jest możliwe;

na wewnątrz zaś zaprowadzić porządek, wypowiedzieć wszelką i nieubłaganą walkę z trwającą nieuczciwością, niesumiennością i ogólnemu zdeprawo-

waniu zarówno urzędników, jako też całego społeczeństwa, bądź to uzbrojonego, bądź też nieuzbrojonego. W związku z tem zacząć na reszcie pracować i wytworzyć, a nie tylko niszczyć i wywracać do góry nogami.

„Ale czy starczy na to wszystko sił i umiejętności?“

Nie ludźmy się i powiedzmy sobie szczerą prawdę, opartą na obserwacji tego, co się dzieje. A to, co się dzieje, wygląda popostu na agonję ludzkości. Są to jakgdyby ostatnie podrygi wielkiego zbiorowiska zionących nienawisli istot dwunogich, sunących szybkimi krokami ku przepaści. Niema geniuszów, którzyby temu zapobiegli. Będzie to słusna kara za ogrom zbrodni i nieprawości.

A może będzie to tylko cofnięcie się ku stanowi pierwotnemu, ku stadium przejściowemu od antropoida do człowieka. Wtedy wypadnie, po Syzyfowemu, powtarzać muzykę dziejów ludzkości da capo al fine.

Prowadząc wojnę i wojny bez końca i miary, staczamy się — i nie tylko my w Polsce, ale cały świat europejski, a może nawet i amerykański i wogóle cały świat ludzki, — staczamy się w otchłań i nic nas chyba nie ocali. Najlepiej by więc było zamrużyć oczy i oddać się bez zastrzeżeń „sile bezwładności“. Ale, jak tonący krzyczy i wymachuje rękami, dopóki go wir nie pochłonie, tak i my probujemy różnych protestów i zażegnywań, brzmiałych beznadziejnie w ogólnym chaosie zniszczenia. Vanae sine viribus israel (Próżne beśsilne gniewy!).

W poczuciu beśsilny i beznadziejności w mnie osobiście, a sądzę, że także w wielu innych, mogących powiedzieć o sobie: „cierpię, więc jestem“, nad wszystkimi innymi poruszeniami i stanami duszy górnie tak zwane taedium vitae, t. j. wstręt do życia, które oby się jaknajprędzej skończyło.

Widząc zaś agonję ludzkości, należałoby przyspieszyć koniec i przerwać te męki. W „Reducie Ordon“ Mickiewicz przepowiada, że kiedyś Bóg wysadzi w powietrze tę ziemię, jak Ordon swą redutę. Teraz możnaby użyć w tym samym celu innych, bardziej współczesnych środków. Oto należy sobie życzyć, ażeby jakieś gazy trujące pokryły całą ziemię na przeciąg choćby tylko kwadransa i na wysokości przynajmniej trzech kilometrów, tak żeby nie ocalał nawet żaden z tych gadów dwunogich, które rzuciły z aeroplanów bomby nie tylko na uzbrojone hordy nieprzyjaciół, ale także na niewinnych ludzi i na kwitnące miasta.

Będzie to najlepszy i najpóźniejszy finał dziejów ludzkości.

A jednak czy warto było „zmarłych-wstawać“, ażeby znowu spocząć w grobie na zawsze?

Kolonja rosyjska w Paryżu.

Rząd francuski zabrał się bardzo ostro do olbrzymiej ilości bolszewików rosyjskich i żywołów, które nie należą oficjalnie do tej partji sympatyzującej z nią i popierała ją w ten lub inny sposób. Władze policyjne francuskie przeprowadziły cały szereg rewizji i aresztowań w tych sferach. Trzecia Rzeczpospolita francuska w interesie własnym chce się pozbyć owych nieproszonych pasażerów, którzy ciągną soki z Francji, są zarazem jej najgorszymi wrogami. — Dzienniki paryskie przynoszą też pełne sżmiewających szeregów o bolszewikach i sympatykach bolszewizmu rosyjskiego w Paryżu.

Zmysł przewidujący prezesa ministrów Clemenceau.

Pierwszy francuski rząd stann, który zwrócił uwagę na bolszewików rosyjskich, gnieżdżących się w Paryżu i demoralizujących całe życie francuskie był Clemenceau. On to wykrył, że pewne żywyli komunistyczne rosyjskie petrafilij wstąpił się do francuskiego ministerjum spraw wewnętrznych w czasie kiedy na czele tego ministerjum stał deputowany, radkjalny Maber. Pomimo, że Maber jest

żydem i pomimo, że Clemenceau okazywał wobec żydów bardzo daleko idącą pobłażliwość w tym wypadku Clemenceau nie zawahał się przed rozkazem aresztowania Malvy'ego i postawienia go przed sąd. Wyrok wypalił na Malvy'ego drugocząst. Skazano go na wygnanie z Francji. Równocześnie sąd stwierdził, że Malvy za pieniądze rządu francuskiego utrzymywał szereg dzienników bolszewickich i wypłacał zapomogi agitatorom bolszewickim.

Pierwsze wyroki na bolszewików.

Po ukaraniu Malvy'ego przyszedł cały szereg innych wyroków na bolszewików rosyjskich osiadłych w Paryżu. Do takich wyroków należy skazanie niejakiego Rappaporta za rozsiewanie niepokojących pogłosek, które mogły osłabić odporność bojową Francji. Wprawdzie dzienniki socjalistyczne francuskie występują ostro przeciwko tego rodzaju gromieniu bolszewików rosyjskich we Francji, ale władze francuskie na szczęście nie pozwalają się zastraszyć i prowadzą w dalszym ciągu swoją akcję. Terazniejsze aresztowania bolszewików są zatem dalszym ciągiem akcji obronnej podjętej przez p. Clemenceau. Wszystkie aresztowania wykazały, że bolszewicy systematycznie nasyłali swych agentów do Francji i szerzyli bolszewizm wśród mas żydowskich, zamieszkałych w Paryżu i innych wielkich miastach francuskich, jak to: Marsylji, Ljonie, Bordeaux, Tulonie.

Kolonja emigrantów rosyjskich.

Na drugą część kolonji rosyjskiej we Francji składają się ci rosjanie, którzy do 1917 roku należeli do sfer wojskowej, urzędniczej i obywatelskiej Rosji carskiej. — Ta kolonja przypomina swoim składem i kolejami swego życia historję emigrantów francuskich w czasie Wielkiej rewolucji.

Wszyscy ci rosjanie i rosjanki jeszcze przed kilku laty żyli w wielkim dostatku i nie wiedzieli co to jest praca ręczna. Dziś prawie wszyscy są zmuszeni zająć się pracą fizyczną, aby zarobić na kawałek chleba. Dużo z pań rosyjskich oddaje się krawiectwu, inni prowadzą gospodarstwa mleczne, inni zajęli się robotami ręcznymi. Meżczyźni poświęcają się ogrodnictwu, rozwożeniu produktów spożywczych. Para zamożniejszych rosjan, którzy zdołali uratować bądź to gotówkę w złocie, bądź kosztowności, za pomocą tego kapitału zakładali przedsiębiorstwa, w których zatrudniają przeważnie rosjan, dawnych swoich znajomych z najwzrostniejszego towarzystwa w Petersburgu i Moskwie. Ale są i tacy, którzy się puścili na złą drogę. Część dawnych oficerów gwardji cesarskiej należy do wytrwałych społeczeństwa ci też w najbrudniejszy sposób zarabiają na życie, w którym nędra i zbrodnia są połączone z wierzchem blichtrzem mody i przepychu. Inni wreszcie oddają się politykownemu bezpłodnemu, kłótniom i wymysłom na cały świat. Do tej sfery należą i ci rosjanie, którzy nie mogą się pogodzić z wskrzeszeniem Polski i z tem się zdaje, że Polska nie ma zostać krajem Przewisłanskim, wydanym na łup bezwzględnej rusyfikacji.

Marynarze przeciw rządowi sowieckim.

GDANSK, 15 lutego. (Pat). — Dzienniki tutejsze donoszą, że między marynarzami w Kronstadtzie a władzami sowieckimi panuje w dalszym ciągu napięcie. — Marynarze kronstadtscy wysłali do Moskwy delegację z żądaniem dostarczenia środków żywności. — Delegacja w Moskwie została aresztowana. Trocki polecił rozwiązać radę marynarską w Kronstadtzie.

Na rozkaz ten odpowiedzieli marynarze kronstadtscy aresztowaniem wszystkich cywilnych urzędników sowieckich z Kron-

stadtzie. Wojska sowieckie wysłane z Moskwy do Kronstadtzie zachowały się biernie. Petersburg znajduje się od kilku dni pod groźbą bombardowania przez artylerję kronstadtzką.

WARSZAWA, 15 lutego. (Bast-Express). Z Helsingforsu nadchodzi wiadomości, potwierdzające pogłoski o buncie marynarzy w Kronstadtzie. Petersburgowi grozi zbombardowanie przez artylerję kronstadtzką.

Ruch robotniczy w Hiszpanji.

Policeja przysłała w Barcelonie tajemne zebranie syndykalistów. Schwytano 80,000 legitymacji, wielką ilość broszur anarchistycznych i dokonano licznych aresztowań.

W Bilbao zostało uwiezionych 14-u syndykalistów, a w Testao 4. W Barcelonie dwóch malarzy napadniętych przez nieznanymi, uzbrojonych w rewolwery. Jeden z nich został zabity, drugi ranny.

Bezrobocie w Berlinie.

BERLIN, 15 lutego. (K. P.). — Liczba bezrobotnych w Berlinie ciągle wzrasta. W październiku r. ub. zarejestrowano 50,000 bezrobotnych; w grudniu ilość pobawionych pracy wzrosła do 57,000 (45,000 meżczyzn i 12,000 kobiet).

Agitacja komunistyczna.

WIEN, 15 lutego. (Pat). „Polizei Korrespondent“ donosi, że wczoraj został w hotelu Wimbergera aresztowany rzekomo dr. Stefan Zawadzki, obywatel rosyjski wraz ze swoją rzekomą żoną Ireną Zawadzką. Dr. Zawadzki posiadał fałszywy paszport angielski. Znalezione przy nim 4 miliony marek polskich i więcej niż 1 milion koron austriackich. Usiłował on skłonić kapłanów policjanta do zaniechania dalszych dochodzeń. Odstawiono go do dyskrekcji policji. Śledztwo wykazało, że rzekomo dr. Zawadzki jest obywatelem polskim, nazywa się Arnold Baral i jest zwolennikiem ruchu anarchistycznego. W r. 1918 z powodu agitacji komunistycznej został wydany z Austrii. Obecnie będzie oddany sądowni krajowemu. W kwestji znalezionych pieniędzy prowadzi się dalsze śledztwo. W mieszkaniu aresztowanego znaleziono znaczną ilość pism komunistycznych.

PARYŻ, 15 lutego. (Pat). Havas. Śledztwo w sprawie propagandy bolszewickiej we Francji trwa w dalszym ciągu. Znalezione dokumenty ujawniły, że Salewski, przysłany do Francji przez centralne biuro propagandy bolszewickiej, znajdujące się w Berlinie miał do swej dyspozycji fundusz w wysokości 200,000 franków, zdeponowany w banku w Paryżu. Śledztwo prowadzi się również w wielu miastach prowincjonalnych. Dokonano licznych aresztowań.

(-) Angielska niezawisła partja robotników przyjęła rezolucję odrzucającą 21 wniosków postawionych przez sowieży moskiewskie.

Skrajne skrzydło fran. generalnej konferencji pracy poniosło nową klęskę kandydaci ekstremitów na stanowiska administratorów giełd pracy polski zostali w głosowaniu przez kandydatów większość, których lista przesłała w całości 243 głosami przeciw 24.

Z żałobnej karty.

S. p. Aniela Szczyówna.

Przedwczoraj zmarła w Warszawie s. p. Aniela Szczyówna, wybitna pracowniczka na niwim pedagogiczno-wychowawczej, autorka licznych prac z tej dziedziny, jak: „Nauka w domu“, „Gramatyka polska dla dzieci“, „Szczegółowe systematyczne“, „Czytanka stopniowane dla domu i szkoły“, „Na wsi i w mieście“, „W kraju i na świecie“, „Rozwój pojęciowy dziecka w okresie od lat 6—12“, „O zadaniach i metodach psychologii dziecka“, rzecz napisana wskutek uchwały sekcji psychologicznej X zjazdu lekarski polskich itd.

W r. 1902 została redaktorką tygodnika dla dzieci „Moje Piosenko“, tworząc z niego doskonałą wydawnictwo, rozchwytywane przez młodocianych czytelników.

S. p. Aniela Szczyówna urodziła się w Warszawie, w r. 1859. Tu kształciła się i tu wreszcie spędziła żywot na pracy nad wychowaniem młodego pokolenia, uzyskując sympatję i szacunek w kołach tak wychowawców, jak i młodzieży.

Łódź.

Odpowiedź „Kurjerowi Łódzkiemu”.

„Kurjer Łódzki” w numerze niedzielnym poświęcił nam łaskawie swój wstępny artykuł, utrzymany zresztą w tonie nawskroś karczemnym i ordynarnym. — Asumptem do wystąpienia tego był artykuł Czesława Oitaszewskiego p. t. „Klerykalizacja państwa”, zamieszczony w „Głosie Polskim” w nr. 42 (sobota). Artykuł ten ustalał trzy tezy:

- 1) publicystyka posiada bezwzględne prawo krytyki stosunków społecznych i politycznych, przyczem krytyka ta jest korzystnym zjawiskiem twórczym;
- 2) ostatnie uchwały sejmowe w sprawach wyznaniowych są szkodliwe dla państwa i świadczą o niesłychanej w XX wieku w Europie klerykalizacji Polski;
- 3) prawica idzie na rękę temu prądowi, lewica zaś nie dość energicznie mu się opiera.

Niestety, słaba inteligencja autora uloznikowskiego artykułu w niedzielnym „Kurjerze Łódzkim” nie może zrozumieć nawet treści tych wywodów. Strach przed prawdą odbiera mu wogóle zdolność rozumowania. Dlatego też krzyczy obłudnie: „Głos Polski zdobywa się co pewien czas na zohydzenie tego, co dla narodu polskiego jest święte...” „Oitaszewski pcha na barykady lud polski...” „Głos Polski”, prowadzi robotę poważniejszą, mającą na celu podkopanie w nas tego, co czcimy, a nauczenie tego, czemu się brzydzimy...”

Rozumiemy doskonale, że „Kurjer” brzydzi się krytyką, że woli pod koresem trzymać takie szkodliwe zjawisko, jak predominacja reakcji i kleru w sprawach polityki; wiemy, że bół go zohydzenie w oczach opinii — tej prawicy sejmowej i rządowej, która spowodowała utratę Warmii i Mazurów, Śląska Cieszyńskiego, grozi Wileńszczyznę i Śląskowi Górnemu, podarowała Polsce traktat o mniejszościach narodowych, prowadzi wreszcie do bankructwa ekonomicznego.

Endecja, do której i „Kurjer” należy, salwuje się ucieczką przed odpowiedzialnością, wołając jaknajgłośniej: „Trzymaj złodzieja”.

Ale trick złodziejski jest stary i banalny i każdy się na nim pozna.

My nie obawiamy się kalamajki i podstępnych prowokacji i z całkowitą wiarą w słuszność sprawy postępu polskiego pracować będziemy nadal aż do zwycięstwa idei. Nie chcemy barykad, ale nie chcemy również okopów świętej trójcy: paskarza, obszarnika i kleru wszystkich wyznań.

Odpowiedzieliśmy tylko na polityczną stronę napaści, ta bowiem widniał jedyne, zgodne z etyką dziennikarską, polemiki. A nontmowe oszczerstwa i insynuacje osobiste uważamy za brud, który tego tylko kała, kto nim rzuca.

Z Rady Miejskiej.

Podwyższenie taryfy tramwajowej i gazowej. — Nowe pensje nauczycieli i urzędników magistrackich.

Na wczorajszym posiedzeniu obrady rozpoczęto od odczytania kilku komunikatów poczem przystąpiono do rozpatrzenia wniosku w sprawie podwyższenia pborów nauczycielstwa szkół powszechnych w Łodzi.

Rada Miejska uchwaliła podwyższyć z dniem 1 stycznia r. b. wysokość dobrowolnego dodatku ekonomicznego, wypłacanego z funduszu miejskich nauczycielom miejskich szkół powszechnych, do mk. 3.000 miesięcznie dla każdej klasy nauczycielskiej, bez względu na stopień służbowy oraz stan rodzinny teje, z tym jednak zastrzeżeniem, iż pierwsza, przewidziana w m. lutym r. b. podwyżka pborów dla ogółu pracowników miejskich względem nauczycielstwa szkół powszechnych stosowana nie będzie.

Z kolei rozważano wniosek, dotyczący rewizji uchwały Rady Miejskiej w sprawie podwyższenia taryfy tramwajowej do 12 marek.

następująca nowa taryfa tramwajowa: cena biletów dla dorosłych do godz. 9 rano — 10 mk., po godz. 9 rano — 12 mk.; opłata za korespondencję 6 mk.; za bilet dla młodzieży szkolnej i wojskowych niższej szarzy 5 mk., dla wojskowych wyższej szarzy 8 mk. Za bilet miesięczny dla urzędników miejskich — 300 mk.; dla innych osób — 2,400 mk. Taryfa obowiązywać będzie od 18 lutego.

Następnie zgodnie z wnioskiem magistratu, postanowiono podwyższyć pensje pracowników miejskich z dnem 15 stycznia o 50 proc. z pozostawieniem dodatku rodzinnego w dotychczasowym rozmiarze, mianowicie po 100 mk. na żonę i dziecko.

Uchwalono jednocześnie podnieść w tym samym stosunku pensje członków magistratu.

W końcu zaakceptowano wniosek magistratu, dotyczący podwyższenia taryfy za gaz z dniem 1 lutego r. b. mianowicie do mk. 520 za 1000 stóp kubicznych.

TEATR MIEJSKI (Dzielnia 10)

pod dyr. A. Zelwerowicza.

Sroda, 16.II po cenach zniżonych „Chory z urojenia” Moliere, kom. w 3 akt. Mollera.

Wiadomości bieżące.

Zapisy na pożyczkę państwową.

Urząd pożyczek państwowych podaje do wiadomości, że zapisy na 5 proc. długoterminową pożyczkę z r. 1920 zostały przedłużone do 30 kwietnia 1921 r. (Pat)

Osobiste.

Z dniem 14 b. m. objął urządowanie nowy wiceprezydent miasta p. Stępnicki, dotychczasowy radny m. Lwowa.

P. Stępnicki jest prawnikiem z zawodu, przez czas dłuższy pełnił obowiązki sędziego.

Podwyżka dla urzędników miejskich.

Po długich staraniach magistrat otrzymał z min. skarbu zezwolenie na zastosowanie podwyżki dla pracowników miejskich z zastrzeżeniem jednakże, że podwyżki obowiązywać muszą co najmniej do kwietnia. W razie gdyby magistrat udzielił w tym czasie jakiegokolwiek podwyżki, przysługującej przez ministerjum skarbu subsydium będzie cofnięte. Subsydium ma być wypłacone w trzech ratach.

Jak wiadomo podwyżka przyznana pracownikom miejskim wynosi 50 procent dotychczasowych pborów i obowiązuje od 15-go stycznia.

Rozmowy telefoniczne w święta.

Wydano rozporządzenie, aby w niedziele i święta urzędy telefonów międzymiastowych przyjmowały nadal nietylko pilne lecz i zwyczajne rozmowy telefoniczne. (E.-E.)

O urządzanie kwest publicznych.

Departament prezydalny województwa łódzkiego nadesłał do starostów i komisarzy rządu m. Łodzi przepisy dotyczące urządzania kwest publicznych, celem ścisłego ich przestrzegania.

W myśl tych przepisów wszelkie kwesty publiczne bez piśmiennego pozwolenia właściwej władzy administracyjnej są wzbronione; wyjątek stanowią kwesty w kościołach. Pozwolenia na kwesty wydaje na województwo — wojewoda, na starostwo — starosta, na miasto wydzielone z administracji ogólnej — komisarz rządu. Pozwolenie winno zawierać nazwę instytucji, urządzającej kwestę odpowiedzialną za nią, cel kwesty, termin oraz miejsce takowej.

Wszelkie kwesty, połączone ze sprzedażą biletów wygrzewających oraz licytacje dobroczynne wymagają specjalnego pozwolenia odnośnej władzy administracyjnej. Instytucja przagnąca urządzać kwestę publiczną, winna w podaniu wskazać: 1) kiedy i przez kogo instytucja została zalegalizowana; 2) jakiego rodzaju i na jaki cel kwesta ma być urządzona z podaniem szczegółowego programu; 3) w jakim lokalu, należącem do instytucji społecznej lub finansowej i w jakich godzinach odbędzie się obliczanie zebranych ofiar a to celem delegowania przedstawiciela odnośnej władzy administracyjnej dla asystowania przy obliczaniu.

Kwesty publiczne na nlicach miasta i w lokalach publicznych mogą być dwójakiego rodzaju: zamknięte i otwarte.

W razie ujawnienia, że jakokolwiek kwesta lub zbiórka odbywa się bez zezwolenia władzy, osoby urządzające kwestę, oraz osoby kwestujące, a także zarząd instytucji winne być pociągnięte do odpowiedzialności sądowej; zebrane zaś ofiary po ścisłej ich wzytacji w komisariacie policji sekwestrują się z jednoczesnym przekazaniem ich do dyspozycji właściwego sądu.

O syndykacie dziennikarzy.

Przed kilku miesiącami komisja organizacyjna Syndykatu dziennikarzy łódzkich przesłała wiadomość do zatwierdzenia swój statut. Powołał on podobno do województwa i... ugrzązł, nie dając o sobie znaku życia. Tymczasem syndykat znajduje się w jakimś chronicznym stanie zawieszania, a sprawy zawodowe, które miał on regulować, spoczywają w błogim spokoju.

Ciekawi jesteśmy, czy notatka nasza obudzi śpiącego referenta wojewódzkiego.

Opłata za ładowanie cukru.

Departament aprowizacji województwa łódzkiego zawiadomił starostów i komisarzy aprowizacyjnych przy magistratach miast Łodzi i Pabjanic, że zgodnie z reskryptem ministerstwa aprowizacji, i w myśl porozumienia z ministerjum skarbu ze związkiem zawodowym cukrowni Królestwa Polskiego — cukrownie uprawnione są do pobierania od odbiorców za ładowanie cukru na wozy, względnie wagony po jednej marce od 100 kg. Powyższe należy uwzględnić przy kalkulacji cen cukru, nadsyłanej każdomiesięcznie przy sprawdzaniu z obrotu cukru do województwa.

Rejestracja rodzin poległych lub zmarłych wojskowych.

Na mocy rozporządzenia prezydenta ministrów i ministra spraw zagranicznych w porozumieniu z ministrem spraw wojskowych, ministrem spraw wewnętrznych i prezesem głównego urzędu likwidacyjnego z dnia 25 listopada 1920 r. zarządzonej została rejestracja należycie przypadającej Rzeczypospolitej od Niemiec z tytułów emerytur i zapomóg dla wojskowych, ofiar wojny z b. armji rosyjskiej, oraz osób, które były przez nich utrzymywane.

Ponieważ do rejestracji rodzin b. wojskowych nie wszystkie rodziny zgłosiły swe prawa, zarządza się ponowną rejestrację, która ma ukończyć się dnia 25 lutego b. r., a do której winny się zgłosić te rodziny, które dotychczas nie zgłosiły swych pretensji.

Należą tutaj: 1) wdowy po zabitych na wojnie, zmarłych w niewoli albo z powodu nieszczęśliwych wypadków, lub też trudów wojennych; 2) dzieci po byłych ofiarach wojny; 3) w razie braku bliższej rodziny ich ojcowie i matki, względnie przybrani rodzice, jako też dziadkowie i babki ofiar wojny.

Rodziny poszkodowanych, t. j. osoby należące do tej kategorii, zamieszkałe w Łodzi mają zgłaszać się bezwzględnie do oficera ewidencyjnego na m. Łódź przy P. K. U. 28 p. Strz. Kan. (Sienkiewicza 3-5), gdzie otrzymają: „Arkusze rejestracji odszkodowań emerytalnych rodziny po byłym wojskowym armji rosyjskiej”, którzy po wypełnieniu i zebrawaniu potrzebnych dokumentów zwrócą temż oficerowi ewidencyjnemu na m. Łódź do dnia 25 lutego 1921 roku.

Rejestracja nie przesądza ostatecznego uregulowania przez rząd Rzeczypospolitej pretensji, zgłoszonych w arkuszu rejestracji, i nie uzasadnia roszczeń poszkodowanych z tego tytułu do skarbu Rzeczypospolitej.

Rewidenty z S.S.S.

Wczoraj do piekarni L. Popera, przy ul. Konstanyntynowskiej 26 przyszedł dwóch ludzi, którzy mianując się rewidentami, delegowanymi przez władzę, oświadczyli, iż pobecono im dokonać szczegółowej rewizji. Jakoż spłądrowawszy cały lokal, przybysze, będąc pijani, zaczęli wymyślać Poperowi. Właściciel piekarni, podejrzewając, że ma do czynienia z samouważnymi, posłał natychmiast po policję, która aresztowała pseudo-

rewidentów. Okazało się, że są to członkowie Samopomocy spożywców Idel Fromer (zamieszkały przy ul. Franciszkańskiej 20), Antoni Kłosiwicz (zamieszkały przy ul. Szkolnej 11), którzy bezprawnie przeprowadzili rewizję. Sporządzono protokół, celem pociągnięcia ich do odpowiedzialności.

Zakaz film.

Rząd zabronił przywozu i produkowania film, przedstawiających morderstwa, kradzieże i inne

Potanienie nici.

Firma angielska „Newaga” przysłała ze swej centrali w Londynie polecenie obniżenia cen nici „newskich” o 30 proc. Fakt ten wywołał bardzo silne wrażenie w kołach handlowych. Z tego powodu doszło na czarnej giełdzie warszawskiej do zwytki funtów angielskich, na które jest duży popyt ze strony kupców, handlujących niemi, którzy spieszą się z dokonywaniem zamówień artykułów newskich, płacąc funtami.

O wypadkach zarazy u koni.

Województwo łódzkie odwołało się do starostwa i komisarsza rządu m. Łodzi, naskutek rozporządzenia ministerjum rolnictwa i dóbr państwowych, polecając, aby referent weterynaryjny o każdym wypadku urzędowego sprawzenia zarazy stadniczej u koni zawiadomił także bezpośrednio zarząd stadiu państwowych ministerjum rolnictwa.

Z Patronatu nad więźniami.

Zebrańie członków stow. „Patronat nad więźniami” odbędzie się jutro, w czwartek, o g. 5 pp. w sali okręgowej komisji związków zawodowych ul. Aleja 1 Maja № 2.

Wejście na salę za okazaniem legitymacji członkowskiej.

Teatr Polski.

Dzisiaj dla zrzeczeń inteligentkich „Chory z urojenia” Moliere po raz 16. Jutro premiera „Ciotuni” Fredry. Doskonala ta komedia stylowa pełna niewywniejszego dowcipu i niefrasobliwej jowialności otrzymała wyjątkowo staranne opracowanie. Próbami od 6 tygodni kieruje p. M. Brokowski. Sztauka idzie oczywiście bez suflera.

Najbliższą nowością naszej sceny będzie współczesny dramat Z. Wojnarowskiej p. t. „Noc” o podkładzie społecznym. Wstrząsający ten obraz z życia ludu robotczego w reżyserji dyr. Zelwerowicza i w wykonaniu Karckiej, Krzywickiej, Wrześniewskiej, Zakrzyńskiej, Bieleckiej, Piłarskiego i Skalskiego, wejdzie na repertuar we wtorek dnia 22 b. m.

T. M. M.

Dzisiaj w Towarzystwie Miłośników Muzyki wystąpi ulubieniec łódzkiej publiczności, wielce utalentowany pianista p. Karol Szreter. W programie utwory Bach-Busoniego, Beethovena, Szumanna, Brahmsa, Liszta i in.

Obtawa i rewizje.

Idąc za otrzymanymi drogą poufną informacjami, iż w różnych sklepach i mieszkanach prywatnych w dzielnicach Staromiejskiej i na Bałutach akrywane są różne towary manufakturowe oraz artykuły żywności, przeznaczone na pasek, władze policyjne dokonały wczoraj szczegółowej rewizji w wielu domach wznankowanych dzielnic.

W tym celu uruchomiono liczne oddziały funkcjonariuszów policji piezkiej i konnej; część policji osaczyła sklepy i domy, inni zaś wkroczyli do wnętrza celem rewidowania wszystkich ubikacji. Przeszukiwano wszystkie lokale, sklepy, mieszkania prywatne, piwnice, sirychy itd. Rewizja dała dodatnie wyniki, gdyż znaleziono mnóstwo przeróżnych towarów, nagromadzonych drogą nielegalną w nadmiernej ilości. Właściciele ich, świadomi dobrze celu przechowywania tych zapasów, nie chcieli dać żadnych wyjaśnień. Znalezione towary skonfiskowano, sporządzono protokoły, celem pociągnięcia właścicieli do odpowiedzialności.

Niezależnie od rewizji policja dokonała obtawy na ulicach, zatrzymując każdego niożącego lub przewożącego towar, celem wylegitymowania się z prawa posiadania danego towaru. Wartość skonfiskowanych towarów obliczają na kilka milionów marek.

Wypadki.

Pożar. Wczoraj, w zagrodzie mieszkająca wsi Nowa-Złotna, pow. łódzkiego, gm. Dąbki, Stanisława Stańczyka, wybuchł groźny pożar. Na ratunek pogaszyła ludność miejscowa, policja i

straż z Rąblenia. Rozwinięta akcja energiczna zdołała pożar uniejszcwić.

Jak dochodzenie ustaliło, pożar powstał z nieostrożnego obchodzenia się Michalina Stańczyk z lampką naftową, która była obecna w oborze przy dojeździe krów.

Podrzucone dziecko. W dniu 4-ym b. m. podrzucono dziecko przy ul. Skwerowej № 15. Zwyradniałą matką jest Kettler Chaja, zamieszkała przy ul. Cegielnianej № 57. Aresztowano ją.

Co kradną? W dniu 10 b. m. nieznanzi sprawcy dokonali kradzieży towaru manufakturowego i chustek na sumę 500,000 mk. za pomocą włamania ze składu Saula Popowskiego przy ul. Ogrodowej № 1. 38 sztuk towaru manufakturowego i 25 chustek odnaleziono w kanale rzeki Łódki naprzeciw domu przy ulicy Podrzecznej № 14.

— W dniu 11 b. m. dokonano kradzieży z mieszkania u Baili Schuchman sumę 30,000 mkr. Sprawczynią Antoninę Leszczyńską aresztowano i przesłano do więzienia przy ul. Miłsza, do dyspozycji władz sądowych.

— W szpitalu Wojsk. Okr. przy ul. Pańskiej № 133 skradziono białizny na sumę 4,000 mk. Sprawczynią kradzieży Apolonję Karasińską aresztowano i przesłano do więzienia przy ul. Miłsza.

Zgierz.

Znaczna kradzież.

W fabryce „Kruschego i Lorentza” przy ul. Generała Dąbrowskiego № 11 w Zgierzu nieznanzi złodzieje wybili otwór w ścianie murowanej pod oknami składów i tą drogą dostawszy się do wnętrza skradli 18 sztuk czarnej satyny wartości 200,000 mk.

— Do zabudowań gospodarczych Władysława Janiszewskiego, przy ulicy Andrzeja 16 w Zgierzu, dostali się złodzieje po włamaniu ściany drewnianej i wynieśli kilkaset funtów młki żytniej oraz 400 funtów maki pszennej ogólnej wartości około 100,000 mk.

Zabita przy ścinaniu drzewa.

Wczoraj, przy ścinaniu drzewa w lesie miejskim „Okreglik” 5-go rewiru, została zabita 38-letnia Ewa Kralikowska, zamieszkała przy ul. Joselewicza w Zgierzu. Zwłoki zabezpieczono do zejścia władz sądowych.

Z muzyki.

Ostatni koncert popołudniowy

Koncerty popołudniowe, traktowane w ubiegłych sezonach często zbyt po macoszemu, jak pod względem programu tak i wykonania, w bieżącym sezonie stanęły na wysokości zadania w tym sensie, że dorównały symfonicznym koncertom poniedziałkowym, nie tracąc swego charakteru muzyki przystępnej, nauczającej.

Program ubiegłej niedzieli przerósł nawet przeciętny występ symfoniczny, szczególnie treścią: usłyszeliśmy 4-tą Beethovena, koncert wiolonczelowy Saint Saens, wariacje „Rococo” Czajkowskiego i szereg utworów fortepianowych.

Między „Eroicą” i „Przeznaczeniem” dwoma potężnymi monumentami filozoficznego tragizmu, powstała 4-ta symfonia, pełna pogody i słońca, skoczności i humoru, istic szekspirowskiego. Czy skoczne rytmy części pierwszej, czy też dalekie echo Hajdna w powiązaniu ze źródłem beethovenowskiej „pastoralności” w części drugiej, czy wreszcie przekamarzanie dzieciaków wiejskich w części trzeciej, lub „davidbündlerowska” wojowniczość finału — wszystko opromienione jest radością szczęśliwego i rozbawionego dziecka, którego nawet marsz przelotny wywołuje w kącikach ust pogodny uśmiech. Wykonanie symfonji było naogół dość dobre, chociaż drzewo nie wszędzie dopisywało, a niektórym fragmentom brakło tej klasycznej uciechy życia.

Zaznaczymy już, że koncert poniedziałkowy miał dwóch solistów. P. Jaska Szwarzman jest wiolonczelistą bardzo wysokiej miary. Posiada czystą intonację, rozwiniętą technikę i talent, pozwalający mu na oryginalne traktowanie odtwarzanych utworów. Jeżeli w przepięknym pod względem melodyjności i zwiększłej budowy koncercie Saint-Saens’a niektóre miejsca, a w wariacjach „Rococo” ogólny charakter, wyzierający z każdego taktu, od tytułu począwszy, nie został wyzyskany w całości, — należy to złożyć na karb młodego wieku i idącego z nim w parze niezupełnego jeszcze zrównoważenia artysty.

Pani Paulowi Wittgensteinowi okrutna wojna zabrała prawą rękę, ale nie zdołała w nim zabić zamiłowania do muzyki i ukochnania instrumentu, który opowiadał w zupełności. Grał we własnym układzie na lewą rękę parafrazę Verdiego — Liszt z op. „Rigoleto”, walc Lannera i etiudę na fałszywą nutę Rubinstaina. Na ten rodzaj odtwarzania trzeba patrzeć ze specjalnego punktu widzenia, jako na tytaniczną próbę zastąpienia lewą ręką tak niezbędny aparat, jakim są dwie ręce przy fortepianie. Próba taka nie może być uwieczniona absolutnym powodzeniem, ale może stać się i tak było na występie p. Wittgensteina, dowodem słuszności zasady: „Arbeiten und nicht verzweifeln”.

W a.s.

Przejście wojsk koalicyjnych przez Szwajcarię.

W radzie państwa w Bernie p. Brugger interpelował w sprawie transportu przez Szwajcarię wojsk koalicyjnych, wysłanych dla czuwania nad plebiscytem w Wilnie. Nalegał on, ażeby Rada Związkowa stanowczo przeciwstawiła się tym rozporządzeniom.

P. Moita, szef departamentu politycznego, określił sytuację w sposób następujący:

„Zobowiązanie przepuszczenia przez swe terytorjum wojsk, nie dotyczy Szwajcarii, i nie istnieje w umowie Ligi narodów Szwajcarii więc nie posiada żadnego obowiązku prawnego, niezależnie od okoliczności i powodów, zgodzenia się na przejście obcych wojsk. To prawo jest jasne, dokładne, niezaprzeczalne i niezaprzeczane. Szwajcarię jest zawsze panją wszechwładną na swym terytorjum.

Należy tylko jeszcze postawić jasno kwestję, czy ona ma prawo, czy też obowiązek międzynarodowy sprzeciwienia się przejściu wojsk obcych przez swe terytorjum we wszelkich okolicznościach.

Odwieczna neutralność pozwala nam wziąć udział tylko w takich akcjach wojennej, którychby dążyła do obrony naszego terytorjum, naszej niezależności i naszego honoru.

Po za tą neutralnością, uznana i zabezpieczoną przez innych, a przedewszystkiem dobrowolnie przez nas samych popieraną, posiada Szwajcarię całkowitą wolność. Fakt, że Szwajcarię stała się członkiem Ligi narodów, w niczem nie zmienił prawnego położenia sprawy. Przeciwnie, jasnym jest, że wszyscy członkowie Ligi narodów mają wobec siebie i wobec Ligi powszechny obowiązek solidarności, którego wszelkie wyniki i objawy winny być w każdym poszczególnym wypadku sądzone i uznawane wedle wszelkich zasad słuszności i sprawiedliwości.

W sprawie, dotyczącej noty odnośnie plebiscytu polsko-litewskiego, Rada Związkowa osiągnęła decyzję negatywną. Wszyscy członkowie jednomyślnie doszli do przekonania, że warunki plebiscytu wileńskiego, nie są dostatecznie wyjaśnione.

Wistocie Litwa uzależniła swoją postawę od zezwolenia Rosji sowieckiej na pobyt wojsk koalicyjnych na terenie spornym.

Litwa oświadcza, że dopuszczenie wojsk koalicyjnych wbrew woli rządu moskiewskiego, grozi nowymi komplikacjami miast pokoju, i mogłoby rozpętać konflikt zbrojny. („Temps“).

Rozpowszechnienie języków na kuli ziemskiej.

Rekord języka chińskiego.

Rozdział najrozmaitszych języków na kuli ziemskiej, wskutek zmiany kart geograficznych, wywołanej wojną światową, doznał również pewnego przesunięcia i dlatego interesująca będzie rzecz o zestawienie, poświęcone przez pewnego niemieckiego uczonego najważniejszemu językom świata, jakimi posługuje się ludność pewnych krajów, licząca ponad 40 milionów.

Jako najbardziej rozpowszechniony język, używany przez największą ilość ludzi, a stąd zażywający sławy języka światowego, uchodził dotąd język angielski. Stosunkowo jednak do liczby ludzi, mówiących językiem angielskim, okazuje się, że stoi on o wiele w tyle poza językiem chińskim, którym mówi naogół 366 milionów ludzi, a zatem okragłą piątą część całej ludzkości. Nie chodzi tu w tym wypadku o język, jako taki, lecz raczej o grupę językową, w języku chińskim bowiem istnieje cały szereg narzeczy i dialektów, które różnią się pomiędzy sobą o wiele bardziej, niż np. narzecza niemieckie czy francuskie. Najważniejszym dialektem jest północno-chiński, który jest nie lko językiem potocznym, lecz i piśmiennym w politycznie najważniejszej części państwa chińskiego. — Wspólną wszystkim dialektom chińskim jest jednoznaczność słów; poza tem wszyscy chińscy, mówiący nawet rozmaitymi dialektami, mogą z łatwością porozumiewać się przy pomocy specjalnego pisma obrazowego. Żadne jednak pismo nie jest tak trudne do nauczenia, jak chińskie, i choćby dlatego właśnie nie może ów mongolski język stać się nigdy łącznikiem porozumienia się z innymi kulturalnymi narodami. Z tego założenia wychodzą japończycy, którzy posługują się wprawdzie piśmem chińskim, z dodatkiem japońskich znaków zgłoskowych, lecz mają zamiar wprowadzić dla swego melodyjnego i zupełnie od chińskiego różnego języka pismo łacińskie. Inne usiłowania wprowadzenia w Japonii pisma rosyjskiego niemają widoków urzeczywistnienia, szczególnie w chwili rozpędzenia się imperjum rosyjskiego.

Na drugim miejscu po języku chińskim stoi liczebnie język angielski, którym posługuje się 120—130 milionów ludzi, od Wielkiej Brytanii począwszy, Stanów Zjednoczonych i Kanady, po wszystkie krańce ziemi, na których istnieje angielska kolonja. Tak więc o angielsku mówi nie tylko

Australia, lecz i cała południowa Afryka.

Na trzecim miejscu stoi język niemiecki, używany przez z górą 70 milionów ludzi w samych Niemczech, w Austrii, niemieckiej Szwajcarii, częściowo w Czechosłowacji, w Polsce, na Litwie, Estonii, Siedmiogrodzie i na wyspach językowych na Węgrzech i w Rosji. Poza tem językiem niemieckim posługuje się 10 milionów Niemców w Ameryce. Silny element niemiecki tkwi także w zarobnie żydowskim, którym mówi około 6 milionów ludzi w Polsce, Rosji, Rumunii i w Ameryce; język ten, posługujący się w piśmie alfabetem żydowskim, jest zlekkiem dialektu górnoniemieckiego, tudzież słów hebrajskich i polskich.

Na czwartym miejscu stoi język rosyjski, którym posługuje się około 70 milionów ludzi, w Wielkiej Rosji i na Syberji.

Językiem hiszpańskim posługuje się około 60 milionów ludzi, taka sama mniej więcej ilość używa języka japońskiego. Na siódmym miejscu stoi język francuski, używany przez 46 milionów ludzi we Francji, Belgji, Algierze i części Kanady. Język francuski jest stałe międzynarodowym językiem świata. Pod względem rozpowszechnienia najbliższemu francuskiemu stoi język bengalski, używany przez indyjską prowincję Bengali i hindostański, którym mówi z górą 40 milionów mieszkańców Indji Północnych.

Następnie przychodzi kolej na język włoski, używany przez 35 milionów ludzi; poza tem do ważniejszych języków światowych można jeszcze zaliczyć język arabski, którym posługuje się ponad 30 milionów ludzi w Arabji, Syrii, Mezopotamji, Egipcie i Północnej Afryce.

Niestety, język polski nie został uwzględniony w statystyce języków światowych, co jest łatwym do zrozumienia, jako że autorem interesującej tej pracy jest Niemiec.

Natomiast autor zalicza tendencyjnie tak bardzo zbliżony do polskiego język małopolski i biało-ruski do języka rosyjskiego, wysuwając stąd nawet daleko idące horoskopy na przyszłość. Język polski został potraktowany przez uczonego niemieckiego na równi po macoszemu, jak bardzo po „macierzyńsku“ obszedł się autor ze swoim językiem rodzimym, przypisując mu protokcyjnie trzecie miejsce w hierarchji języków światowych.

Czy istnieje naród belgijski?

Antagonizm między flamandzkiemi a belgami. — Flamandzka teoria o powstaniu belgów. — Etyczne walory rasy flamandzkiej. — Odrodzenie ducha flamandzkiego. — Stronnictwa parlamentarne wobec żądań flamandzkich.

Do państw, w których kwestja narodowościowa była o dawna drażliwym problemem, a skutkiem wojny doznała jeszcze znaczącej zmiany za zmienną, należy i Belgja. Kwestja ta na terenie belgijskiem nie tyle znaczenia sporów między fratelnymi narodami; walka między flamandzkiemi i belgami przedstawia raczej cechy walki ras, i już z tego powodu budzi międzynarodowe i polityczno-społeczne zainteresowanie. Sytuacja po wojnie przesunęła się o tyle, że gdy dawniej fiolandozycy ciężyli w stronę Niemców, to obecnie, gdy brutalne pogwałcenie neutralności belgijskiej jest jeszcze w żywej pamięci całej ludności belgijskiej, flamandzkie sympatje dla Niemców zatraciły się prawie bez śladu.

Inna rzecz, że antagonizm między flamandzkiemi a belgami zaostriżył się w wysokim stopniu, tak iż częściej niż kiedykolwiek napotyka się zasadnicze pytanie: Czy istnieje w ogólności naród belgijski?

Oficjalna wiedza sięga poprzez średniowiecze i państwo frankońskie aż do Czara, aby stwierdzić istnienie i określić istotę narodowości belgijskiej. Wedle radykalnych poglądów flamandzkich natomiast, belgijski naród nie istnieje, a co najwyżej znajduje się dopiero w stadium powstawania. Wedle teorii tej znajdują się obecnie w Belgji flamandzocy, wallonowie i — belgowie, lecz ci ostatni — skupieni głównie w Brukseli, są to właściwie wallonowie o przytęplonym charakterze narodowym, lub flamandzocy, którzy wyrzekli się swej rasy i zapomnieli swej mowy, a wreszcie z Niemiec i Francji przybyli „obeokrajowcy“. Dopiero wielkie błędy, popełnione przez rząd holenderski, nadały tym „renegatom“ narodowe uprawnienie, rewołucja zaś z r. 1830 dała im hegemonję. Odłaj belgowie w wyższych sferach społecznych usuwali stale żywioł flamandzki, rozwijając się jego kosztem. „Hier wordt een Volk vermoordt! (Tu mordnie się naród!) Ten okrzyk w „Volkskracht“ Kamila Huysmansa znamionuje flamandzkie pojmanie tej kwestji.

Wojna, której ciężar spadł głównie na barki flamandzkiego żołnierza, obudziła świadomość

ludu i skierowała żądania na etyczne walory rasy flamandzkiej. Wszvstko prawie co Belgja posiada w dziedzinie malarstwa, rzeźby i muzyki, przynajmniej na rachunek flamandzki, a wszakże i takie wielkości jak Verhaeren, Rodenbach, De Molier, Maeterlinck — które wchłonęła literatura francuska, są flamandzkiego pochodzenia.

— Dawne koncesje przyznane flamandzkiemu na administracji, sądownictwie i szkolnictwie, zasadnicze uznanie równouprawnienia języka flamandzkiego nie są już dziś wystarczające. Obudzone do nowego życia „Vlaamsch Verbond“ — związek flamandzki — żąda nie tylko flamandzkiego uniwersytetu, lecz przekształcenia także wyższej szkoły w Gandawie w szkołę flamandzką oraz wprowadzenia języka flamandzkiego jako obowiązującego do administracji.

Tym żądaniom sprzeciwiają się z całą energją wyższe warstwy ludności, które właśnie na mocy francuskiego języka doszły do władzy, tj. 90 proc. wyższych urzędników, sędziów, adwokatów, oficerów; cała francuska i czestokroć przez francuzów pisana prasa; wreszcie szerokie koła handlu i przemysłu, dla których flamandzki aparat administracyjny byłby nader niepożądany i ociężały.

Rozstrzygnięcie zależy obecnie od parlamentu. Partja liberalna — zwartym szeregiem występuje przeciw flamandzkiemu, stopniała ona jednak do Herby 35 członków.

Zwycięstwo flamandzkich socjalistów a zwłaszcza listy Huysmansa w Antwerpi zlagodziło poprzednią niechęć partji robotniczej wobec flamandzki; nie jest jednak prawdopodobne, ażeby socjaliści wallońscy stali się otwartymi rzecznikami sprawy flamandzkiej, zbyt gorące są wśród nich sympatje francuskie, a nie brak i takich, którzyby wezwanie Belgji, a przynajmniej Wallonii do Francji chętnie widzieli.

Językiem u wagi będzie w tej sprawie prawdopodobnie partja katol., lecz i tu zdania są podzielone; konserwatywne żywioły są przeciwne żądaniom flamandzkim, które wśród katolickich demokratów znajdują obrońców.

— Jakkolwiek bądź świadomość narodowa obudzona w wojnie światowej, wzmocniona wśród mas ludowych, jak w innych krajach tak i w Belgji nie da się już przytłumić i pierwej, lub później w większym lub mniejszym stopniu, czujące swy belgijskie będą musiały rozstrzygnąć kwestje sporne w duchu flamandzkiego odrodzenia.

„Rozmaitości“ Teatr Żyd. Dziś o godz. 8.15 w. Cegielniana 63. Dyr. Kompanijec. A. Celmaszow.

„MADAME X“ — z udziałem — p. E. Kamińskiej.

:: Sala Koncertowa :: Przedstawienie BOSKO 2 godziny w krainie dziwów i bajek. Dziś początek o godz. 8.30 wiecz. Mistrz sztuki czarodziejskiej, iluzjonista i spirytysta. Bilety do nabycia w kasie Sali Koncertowej od godz. 10 — i i od godz. 3 po poł.

Teatr „BAGATELA“ Ostatni występ Konrada Toma. CEGIELNIANA 18. — pod dyr. M. Tarłowskiego — Dziś, w środę o g. 8.30 w Karnawałowa rewja łódzka „Hoc w Macedonji“ napisal — Sketch K. TOMA „Szach-Mat“ w wykonaniu K. TOMA, R. Gierskiego i S. Michałowskiego.

Ogłoszenie. Odebrano pochodzącą z kradzieży i paczkę przedzwy białej, wagi 11 funtów. Wzywa się osobę, której przelża ta została skradziona, o przybycie do Urzędu Sledczego, powołując się na Nr. sprawy 81121 A. B. II. 60—1

Ogłoszenie. Odebrano następujące rzeczy, pochodzące z kradzieży: 2 damskie koszule, 2 białe poszwy i 1 białe prześcieradło, wszystko to znaczone literami B. P. Wzywa się osobę, którym rzeczy te zostały skradzione, o przybycie do Urzędu Sledczego, powołując się na Nr. sprawy 207121 A. Br. II. 54—1

Ogłoszenie. Odebrano pochodzącą z kradzieży 1 sztukę bawelnianego caju w surowym stanie, koloru czarnego z brązowym. Wzywa się osobę, której towar ten został skradziony, o przybycie do Urzędu Sledczego, powołując się na Nr. sprawy 291121 A. B. II. 81—1

W celu matrymonjalnym. awaler lat 32, izraelita, z dobrej rodziny, na posadzie, z braku znajomości pragnie poznać sympatyczną, skromną, łagodnego charakteru pannę do lat 28, z zamożnego domu, albo samodzielnie dentystką, nauzykolejką na państw. posadzie, wchalterkę, modystkę, prowadzącą własny interes i t. p. Posrednik pożądaný. Oferty nieanonimowo proszę składać w Adm. „Głosu“ sub „Związek“. 5—4

Ogłoszenie. Odebrano następujące rzeczy pochodzące z kradzieży: 7 sztor (firanek), 36 metrów i 30 etm. płótna na kuchenne szelki, 1 pasmo wełnianej przędzy, 10 metrów płótna kuchennego żyrdow-skiego i 37 funtów różnego koloru przedzwy bawelnianej. Wzywa się osobę, którym wyżej wymienione rzeczy zostały skradzione, o przybycie do Urzędu Sledczego, powołując się na Nr. sprawy 173120 A. B. II. 67—1

Ogłoszenie. Został odebrany kornierz karakulowy, czarny, pochodzący z kradzieży. Wzywa się osobę, której kornierz ten został skradziony, o przybycie do Urzędu Sledczego, powołując się na Nr. sprawy 380121 A. B. II. 84—1

Ogłoszenie. Odebrano 4 switry białe, wełniane, 1 palto koloru brązowego, damskie, 2 kłębki przedzwy wełnianej. Komu wymienione rzeczy zostały skradzione, zgłosi się do I Brygady Ekspozytury Sledczej, na m. Łódź powołując się na Nr. sprawy 191121 B. I. 536121 A. 85—1

Do sprzedania zaraz Pończosznice Maszyny 5 komercyj. doppelsole, 2 Saubert i 2 cer z aparatem w prażki i doppelsole, 5 Eksakt, 1 Szpul-maszyna. Zawadzka 44. 2087—9

MAGAZYN NOWOSCI w KRAKOWIE, ul. Floryańska 28. Poleca suknie wieczorowe, wizytowe i spacerowe wszelakie bluzki, sweatery wełniane i jedwabne. DZIECIECIA KONFEKCJA. SPRZEDAŻ HURTOWNA.

Lloyd Wielkopolski Guttalin

Szobert i S-ka - Towarzystwo Akcyjne

Poznań. Łódź, Piotrkowska 120.

Oddział Miejski ul. Zielona № 6,

przy którym otworzyliśmy specjalny dział dla

przesyłek pocztowych

Załatwianie transportów wszelkiego rodzaju, finansowanie, magazynowanie i asekuracje.

EKSPEDYCJA POSPIESZNA!

Aby zadowolić życzenia Szanownych P. T. Klientów wprowadziliśmy

pośpieszną samochodową komunikację

Łódź—Poznań, Łódź—Warszawa i odwrotnie.

Białystok—Wilno.

Jesteśmy w możności w przeciągu 24 godzin dostarczyć towar do miejsca przeznaczenia.

Do Białegostoku i Wilna w ciągu 3 dni.

Oczekując łaskawych zleceń, kreślimy się z poważaniem

Lloyd Wielkopolski

Szobert i S-ka - Towarzystwo Akcyjne

POZNAŃ, Wielkie Garbary 18.

Oddziały: Warszawa, Nalewki 33, — Łódź, Piotrkowska 120, — Gdańsk, Langgarten 47, — Zbaszyna - Wronki - Tczew.

Znany dyplomowany krawiec męski

Sz. Weksler

przyjmuje wszelkie zlecenia ubiorów owylnych z własnego oraz powierzonego materiału.

Uwaga: Specjalny oddział dla ubrań sportowych. — Ceny konkuracyjne. — 382-6

Brylanty

bizuterję, złoto, srebro, platynę i zegarki

płat ceny najwyższe

LUBKA, Sienkiewicza 20, m. 10

ost. wejście parter. Zamek Goldberg zgubił kartę powołania 1899 roku. 84-8

Dr. Ludwik FALK

Choroby skórne i weneryczne

przyjm. od 2-3 16-8 w. Nawrot 7.

Młody fox

jest do sprzedania. Wiadomość przy ul. Ewan-gelickiej 7, m. 19. Zastawie można od 2-4. 2906-3

Teofila Charason

Cegielniana 70

via-a-vis Piramowicza. 70-2

Pianino

do sprzedania. Konstantynowska nr. 17, m. 7, od 3 popoł. 65-1

Ogłoszenia drobne

Kupuje meble, dywany, garderobę, futra, bieliznę. Wólczańska 45, Chrzanowicz. 659-24

Kupię różne meble, dywany, garderobę, bieliznę, płacę najlepiej. Benedykta 28 m. 18 parter, Łaznyk. 88-18

Meble sprzedaje: szafy, łóżka, stoły, krzesła, ot many, oraz całokształt sypialni, stolowe. Piotrkowska 108, Przędzalecki. 736-10

Meble z sypialnego, stołowego, szafy, otomanę, leżankę, toaletę, lustro, umywalkę, łóżeczko dziecięce sprzedam. Piotrkowska № 223 m. 6. 819-11

Łódka, materace, szafy, bielizniarce, stół, krzesła, otomanę, zegar wyprzedam. Piotrkowska № 261, m. 4, front. 66-10

kusierka Pipikowa, ul. Piotrkowska 132 m. 14, dla pań przyjezdnych lokal. 1180-109

biturjentka udziela lekcji. Specjalność: języki, przyroda. Zgłoszenia do „Głosu“ pod „Abiturjentka“. 77-3

Chłopak starzy do koni potrzebny. Piotrkowska 46, cukiernia. 061-1

do sprzedania męskie futro czarne z karakulowym kołnierzem male używane. Obejrzą: Gubernatorska № 12, front, parter. 30-2

gospodyni - kucharka i dziewczyna do wszystkich potrzeb. Piotrkowska № 45, cukiernia. 060-1

inteligentna panna poszukuje posady biurowej lub maszynistki. Oferty do „Głosu“ sub „Praocwita“. 73-1

institutek (diplôme de l'université de Nancy) donne leçons française. Offres: Nouvelle Méthode au Journal. 78-1

krzesła, tremo, maszynę do szycia sprzedam zaraz. Przejazd 24-1. 68-1

Kupuje meble garderobę, bieliznę, futra, dywany, maszynę do szycia. Płacę najlepiej. Wajnarajch, Benedykta № 19, w sklepie. 840-15

lokal fabryczny 17 x 6 loket oraz 2 pokoje i kuchnia. Oferty pod „A“ do „Głosu“. 064-8

Maszyna do szycia do sprzedania. Ul. Kilińskiego № 81, Bartoszak. 057-1

Medyczna z szescioletnią praktyką poszukuje pracy chirurgicznej, zakładowej, masażu, banki. Oferty pod „N.“ do „Głosu“. 056-8

maszynę kryta (Zyg-Zag) nowa sprzedam. Pomorska (Srednia) 7, m. 7. 75-1

Młody człowiek poszukuje umiobowanego pokoju. Hotel Savoy, Dobkin. 047-1

nauczycielka rysunków, wycinanek, z praktyką gimnazjalną, poszukuje lekcji. Dzieńca 47, m. 6, od 2-4. 97-3

potrzebne noszenie do krawieczyny. Montaszi № 7, m. 11, prawa ofic., II p. 72-1

potrzebna żółna i niezależna sklepowa z kancją. Oferty szczerogłowe możliwie z fotografiją do „Głosu“ pod „Uzależność“. 78-2

potrzebna panna israelitka do 2-let. dziełowyńki. Zgłosz się pomiędzy 1-4 Wschodnia 74, m. 19. 81-1

Przyjmę paru panów na stolowanie. Kuchnia gospodarska u inteligentnej samotnej osoby: Gubernatorska № 12, parter front. 31-2

potrzebne zdolne panny i podroczno do hańc. Wodny Rynek № 10. Handrowicz. 33-8

potrzebna nauczycielka ka udziela lekcji w zakresie kursu gimnazjalnego. Postępy zapewnione. Oferty do adm. „Głosu“ sub „Postępy“. 012-8

sprzedam meble. Oficja Piotrkowska 255, I p., m. 6. 036-3

Cokolwiek foblowa K. Weigel, Nawrot 12, przyjmuję chłopców i dziewczynki od lat 4. 503-10

Kradziono kartę powołania na № 189, wyd. w Brzezincach, na im. Lejnera Czachawy. 90-7

Tanie żelazki męskie, damskie i dziecięce i odpadki. M. Bergman, Łódź, Piotrkowska 44. 73-1

Waga dozwolona do 80 padów kupiny naraz. Józef Feka i Syn, Zakatna 54. 94-2

Zginił pies szary nazywany Wilczek. Odpowiedź za wynagrodzeniem: Cegielniana 55, sklep. 53-1

Zaproszenie dokumenty: Goumeln Frymelt zgubił paszport niemiecki, wyd. w Łodzi. 2030-3

Dejer Chaja Golda zgubiła dowód osobisty, wyd. w Łodzi. 31-3

Fuchs Pinkus zgubił kartę wagiową. 055-1

Bareczek Antoni zgubił kartę zwolnienia oraz dokument podróży. Ul. Wegnowa 7. 055-3

Wojcik Bronch zgubił paszport niemiecki, wyd. w Łodzi. 80-3

Posoczewska Zysla zgubiła paszport niemiecki, wyd. w Łodzi. 87-3

Priskman Szymon zgubił kartę wagiową. Zielona 48. 059-1

Jon Elison zgubił paszport niemiecki, wyd. w Łodzi. 046-3

Mon Ogela zgubiła paszport niemiecki, wyd. w Łodzi. 050-3

Wenabitt Dawid zgubił paszport na № 004 13-12. Pańska 7. 80-3

Gausplich Edmund zgubił kartę wagiową na 4 osoby. Ludwiki 54.

Johnan Moszak zgubił kartę powołania. Aleksandryjska 29. 044-3

Gajchman Chana zgubiła kartę wagiową za № 634. 71-1

Radziner Iba zgubił paszport niemiecki, wyd. w Łodzi. 82-3

Embleński Bolesław zgubił kartę urlopową, wyd. w Łodzi. 04-3

Gubaszfeld Icek zgubił kartę urlopową, wyd. w Łodzi. 14-3

Turalski Ignacy zgubił tymczasowy dowód osobisty, wyd. w Łodzi oraz kartę powołania z 1899 roku. 23-3

Wronch Helena vel Chaja zgubiła paszport niemiecki, wyd. w Łodzi. 630-1

Zgubiono paszport fabryczny, wyd. na imię Afroza Pizrel Kon. 51-3

Zarecka Helena zgubiła paszport niemiecki, wyd. w Łodzi. 79-3

NAJLEPSZA PASTA DO OBUWIA

Fabryka Przetworów Chemicznych
M. SŁOMNICKI
Warszawa,
Leszno № 73, tel. 174-34 i 234-54.

Za Mk. 2.000.000

Sprzedam dom 3-piętrowy z oficyną 1-6 piętrową. Wodociąg słow, światło elektryczne, w dobrym punkcie miasta, z powodu wyjazdu. Wiadomość: ul. Zawadzka 22 (Batory), J. Kln. 046-1

Znaleziono zegarek

Do odebrania za zwrotem kosztów w Tow. Esperanckiem, Południowa 18 w poniedziałki i czwartki od 8-10 wiecz. 049-1

KUPUJE

brylanty, złoto, srebro perły oraz stare zęby Płacę najlepiej i przebieżę przekonac. Konstantynowska 7, prawa ofic., I piętro, Z. Milich. 50-20

Choroby skórne weneryczne

Dr. Lewkowicz
Konstantynowska 12.
od 9-11 od 6-8. Pańca od 5-9. 914-20

Sprzedam okazynie

ubranie żakietowe męskie oraz buciki damskie zupełnie nowe. Wiadomość: Juliusza № 13, parter pr., między 4-5. 67-1

Pokoju

umeblowanego z elektr. oświetleniem poszukuje. Oferty sub „C. C. C.“ 86" do „Głosu“ Polsk.“ 87-1

Ogłoszenie.

Wobec rozszerzenia mojego działu handlowego zakład mój fryzjerski zostaje **zlikwidowany**. Całkowite przejęto wiktynie urządzenie salona, składające się z wielkiej szafy lustrzanej 3-osobowej - mahoniowej z marmurową płytą (nadaje się również do cukierni, mleczarni i maszyni), kabiny mahoniowej z ornamentowym oszkleniem, pojedyncze lustro, aparaty itp. są do **sprzedania** w całości lub częściowo. Do obejrzenia pomiędzy godz. 2-4 po poł. i od 7-8 w. **Anna Neuman**, 940-2 Łódź, Piotrkowska 152.

Fabryka Dachówek i cegieł w Krakowie poszukuje **zdolnego kierownika-keramika** do natychmiastowego wstąpienia. Reflektuje się na pierwszorzędna się z fachowym wykształceniem. Mieszkanie, opł. oświetlenie i grunt pod uprawę. Płacę podług umowy. Zgłoszenia pod „Keramika“ do biura ogłoszeń, Polikus Statara, Kraków, Grodzka 13. 520-3

Samochód-Kareta

l. „Adler“ do sprzedania. Wiadomość: Wnroszawa, Mazowiecka 6, m. 8. 26-3

Stow. Spół. „Solidarność“ **poszukuje lokalu na filię** (może być z urządzeniem) w pobliżu ul. Piotrkowskiej od Nawrot do Pl. Wolności. Zgłoszenia kierować do biura Stow. Kościuszki 21. Posrednictwo pożądanę. 27-3

Poszukuję posady **Buchaltera--szefa biura** odpowiednie kwalifikacje posiadam. Łaskawe oferty do „Głosu“ sub „C. S.“ 2006-1

Ogłoszenie.

Odebrano 29 funtów pasa transmiejowego, pół loketa szetkości, mufkę i kołnierz bobrowy, kożuch do bielizny, 1 bluzkę batystową, 1 sukienkę dziecięcą w kratkę, 1 kowalę męską szarą z lamami P. H., 1 sukienka batystowa, 1 kowala męska bez znaków, 1 serdak dziecięcy, 4 setki wstawki, 3 paki sztydelkowej roboty, 1 sukienka granatowa z podbielaniem w kratkę, 1 powłoczka i 3 kłębki bawełny. Komu wyżej wymienione rzeczy zostały skradzione, zgłosił się do 1 Brygady Ekspozytury w Łodzi, przy ul. Kilińskiego № 186, powołując się na Nr. Nr. spraw 319/21 B. L. 172/21 B. L. 338/21 B. L. 847/21 A. 465/21 A. 56-1

Dyrekcja koncertów Alfred Strauch.

Łódzka Orkiestra Symfoniczna

SALA KONCERTOWA.

Jutro

w czwartek, dn. 17 lutego 1921 r. o godz. 8 wiecz.

Recital wiolonczelowy

Arnold Földesy

Przy fortepianie: dyr. TEODOR RYDER.

W programie: Valentin: Sonata. Lalo: Koncert wiolonczelowy. Rachmaninow: Prelude, Andante z sonaty op. 19. Popper: Serenada op. 54 № 2. Dawidow: Przy wodotrysku. Paganini - Földesy; Fantazja Mojżesza. Warjacje na jednej A. strunie.

Niedziela, dn. 20 lutego 1921 r. o godz. 3.15 po poł.

21-szy Koncert Popołudniowy

KONCERT SCHUMANOWSKI

SOLISTA

Wacław Lewandowski

(Fortepian).

Dyrygent: Bronisław Szulo.

W programie: Schumann Symfonia 4-ta D-moll oraz Koncert fortepianowy A-moll.

Poniedziałek, dn. 21 lutego 1921 r. o godz. 8.15 wloca.

21-szy Wielki Koncert Abonamentowy

SOLISTKA

Ibolyka Gyarfás

Słynna skrzypczka.

Dyrygent: Bronisław Szulo.

Ibolyka Gyarfás, ta młodsza, ale dziś już dojrzala i skończona artystka - jak twierdził jednogłośnie krytyka zagraniczna - należy bezsprzecznie do rzędu tych wyjątkowych gwiazd, błyskotliwych na horyzoncie życia artystycznego Europy, które potęgę swego nieswykłego talentu porzuciły do głębi wreszcie, czarować i oświecać słuch, przenosząc je w ponadzmysłowe krainy prawdziwej sztuki.

W programie: Sibelius: Symfonia I E-moll. Goldmark: Koncert skrzypcowy. Wieniawski: Souvenir de Moscou.

Bilety do nabycia w karcie Sali Koncertowej codziennie od godz. 10-11 i od 8-9 do 7-9 wiecz. W niedziele i święta od godz. 10-12 oraz od godz. 2-5. 41-1

Do Sz. Klienteli!

Polecam wielki wybór gotowych płaszczów, modeli oraz kostjumów damskich.

SOLIDNE WYKONANIE.

Zakład Krawiecki damski

K. Kaufman

Łódź, Piotrkowska № 58, front I piętro.

UWAGA: Przyjmuje również wszelkie zlecenia w zakresie tex wchodzące z własnego oraz powierzonego materiału. 00-8